

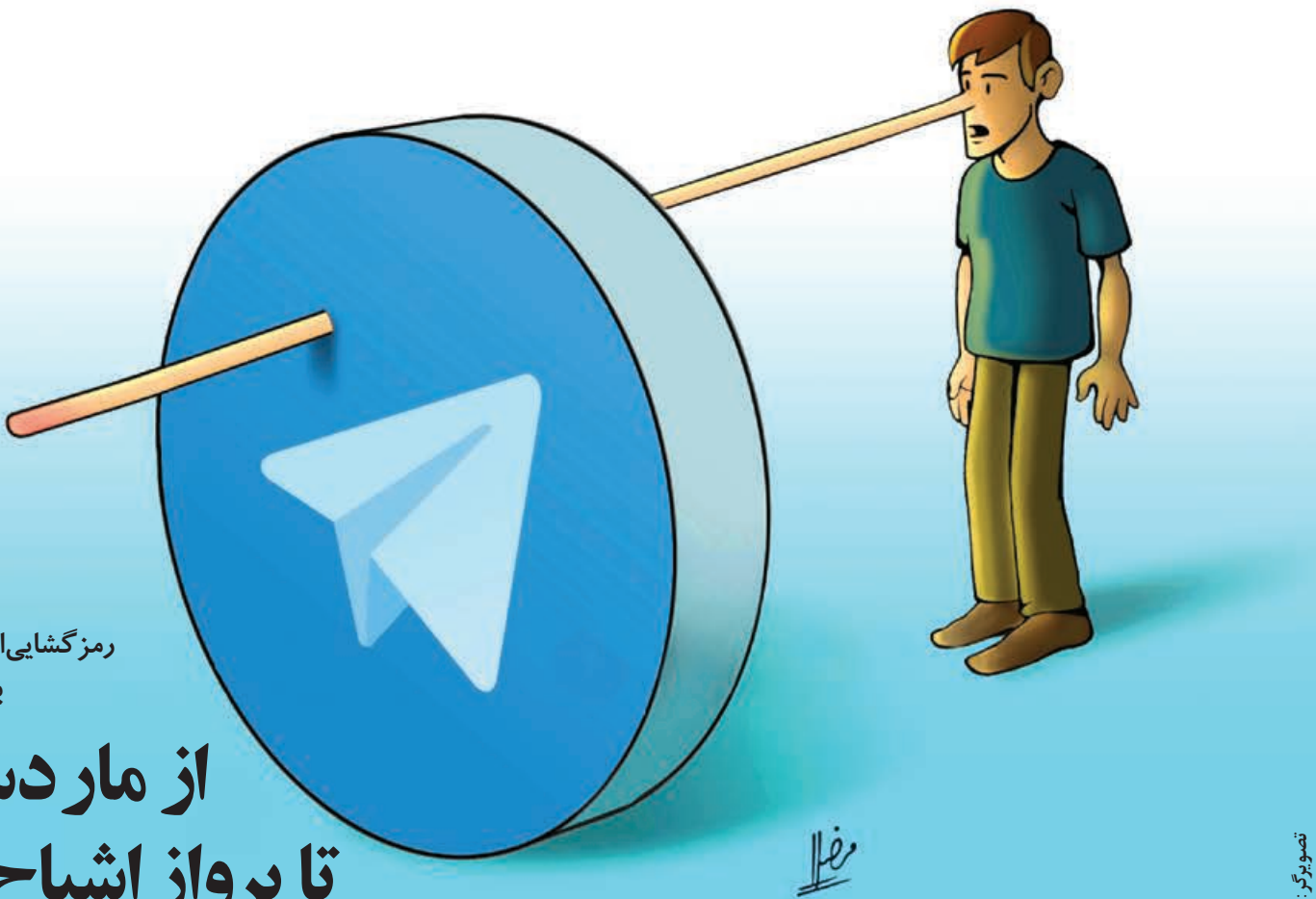

در سال‌ها و روزهای اخیر، شبکه اجتماعی تلگرام در کنار خدمات مفیدش، گاهی به یک تونل وحشت از شایعات عجیب، خبرهای دروغین، عکس‌هایی از حریم شخصی افراد یا تصاویری آزار دهنده تبدیل می‌شودکه ذهن بیشتر کاربران را درگیر می‌کند. شایعاتی که اصرار دارند احساسات‌تان را به بازی بگیرند، شما را پترسانند یا منزجرتان کنند. تلگرام در انتقال شایعات بسیار قدرتمند عمل می‌کند و متأسفانه تا کسی دستی بجنباند و خبری را تکذیب یا تایید کند، خیلی دیر می‌شود. یکی از جدیدترین شایعات تلگرامی، مربوط به همین روزهای اخیر و درباره شنیده شدن غرضی ترسناک در شهر آستارا بود که به شکل مفصل، بررسی اش کردیم. هنوز معلوم نیست چه‌زمانی قرار است حوصله شایعه‌پردازان و شایعه‌دوستان تلگرامی سربرود و برای پر کردن اوقات فراغت، راه دیگری را امتحان کنند و دست از سر خراب کردن اعصاب و روحیه ما بردارند اما فعلاً کاری که از دستمان ساخته‌است، مرور هر از گاهی این شایعات و افشای اصل ماجراست. قبلاً در پرونده های زندگی سلام به طور مفصل راه‌های شناخت شایعه از خبر صحیح را بررسی کرده بودیم؛ در پرونده امروز به ذکر شایعه و گرهِ گشایی از آن می‌پردازیم. با ما در مرور و حقیقت‌یابی تعدادی از این شایعات تلگرامی همراه باشید.

رمز گشایی از فراگیرترین شایعات تلگرامی

به بهانه غرش آسمان در آستارا

از مار دست و پادار تا پرواز اشباح در آسمان

تصویرنگار: موصیه تاجی زادگان

شنیده شدن غرش ترسناک از آسمان آستارا

■ **شایعه‌چی بود؟**

روز سه شنبه، ناگهان فضای مجازی پر شد از فیلم عجیب و غریبی که اولین‌بار در یک سایت معتبر منتشر شده بود. این ویدئو تصاویری از یک منظره را که می‌گفتند مربوط به شهر آستاراست، به همراه صداهای مبهمی نشان می‌دهد که البته منشأ آن مشخص نبود و در توضیح این ویدئو هم مطالب و ادعاهای گوناگونی مطرح شد. مثل این که ناسا این موضوع را یک پدیده طبیعی می‌داند و چندین بار اعلام کرده که علت ایجاد این غرش ها ، افزایش فشار برخورد ابرها در ارتفاعات بالاست؛ یا این که مربوط به آثار آزمایش سلاح هارپ است (پروژه تحقیقاتی مربوط به مطالعه لایه یونسفر جو زمین در ایالت آلاسکای آمریکا).

در برخی کانال‌های پرمخاطب تلگرامی هم آمده‌ است: «استاد فیزیک دانشگاه ساسکاتچوان می‌گوید این صداها ممکن است حاصل موج‌های الکترومغناطیسی از سوی «اورورا» باشد.»

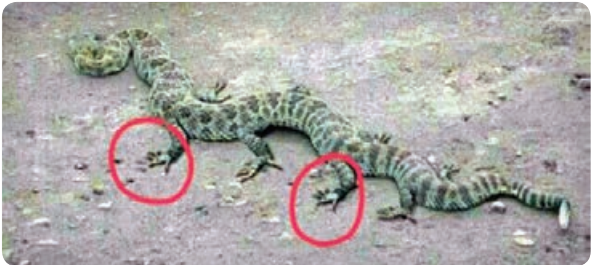
■ **ابعادش چی بود؟**

مشابه ویدئوی آستارا و صداهای عجیب در آسمان وجود داشته‌ است. نخستین‌بار در سال ۲۰۱۱ ویدئویی منتشر شد که نشان می‌داد صداهای شیپور ماندی در آسمان شهر «کی‌یف»، پایتخت اوکراین طنین‌انداز می‌شود. صداهای این ویدئو شباهت عجیبی با یکی از صحنه‌های فیلم «Red State» دارد که چندماه قبل از انتشار ویدئو اکران شده بود. بعد از این اتفاق، ویدئوهای مشابهی از سراسر جهان سر برآوردند که بسیاری از آن‌ها از همان فایل صدا استفاده کرده بودند و تا به امروز بیش از هزار گزارش و ویدئوی مربوط به این صدای عجیب منتشر شده‌ است. مدت زیادی است که مردم نیمکره شمالی، صدایی عجیب از آسمان می‌شنوند؛ این صدا که فرکانس‌های زیر ۲۰ هرتز دارد یک صدای عادی اما بسیار بلند است که هر از چند گاهی شنیده می‌شود. کشور‌های کانادا و سوئد بیشترین گزارش از شنیدن این صداها را دارند؛ تاثیر این صداها به حدی است که تا به حال بارها در اخبار و شبکه‌های ملی کشورها درباره آن گزارش پخش شده‌ است. صداهای عجیبی که در ویدئوی آستارا شنیده می‌شود هم متفاوت است اما منحصر به فرد نیست. دقیقاً همان غرش‌ها، به شکل ویدئوی دیگری که البته مکانش مشخص نیست هم منتشر شده‌ است. بعد از انتشار این ویدئو، فیلم‌های دیگری با تیتراهای مختلف مثل «تکرار شنیده شدن صدای دلهره‌آور پس از آستارا این بار در یزده، و «صدای مهیب در مشکین شهر» هم در میان خبرها دیده شد که در یکی از آن‌ها شهروند یزدی فیلمی از شنیده شدن صدای عجیب در آسمان یزد به مدت ۲۰دقیقه منتشر کرده‌ است و می‌گوید: آسمان صاف است ولی صدا شنیده می‌شود.

■ **اصل ماجرا چیه؟**

هیچ یک از مقام‌های رسمی وجود چنین پدیده‌ای را در منطقه تایید نمی‌کنند. توضیحات «خسرو جعفری‌زاده» کارشناس نجوم هم از ساختگی بودن ویدئو می‌گوید و این که به احتمال زیاد این صدا، صدای دستگاهی صنعتی بوده و به هیچ عنوان نمی‌تواند صدای برخورد ابرها باشد. ابرها به خودی خود با برخورد با یکدیگر صدایی تولید نمی‌کنند مگر این که بر اثر تخلیه بار الکتریکی باشد که در این فیلم خبری از ساقعه نیست. معاون فرماندار آستارا هم در واکنش به این موضوع گفته: «مصادیقی برای صداهای عجیب در آسمان آستارا اثبات نشده‌ است و در حال پیگیری منشأ این خبر هستیم، البته دیگر منابع علمی هم امکان وقوع پدیده‌ ای غیرمعمول را منتفی می‌دانند.» با این‌ که ابعاد انتشار این شایعه گسترده‌ بوده و جدای از فضای مجازی، رسانه ملی کشور هم به آن پرداخته‌ است، بررسی‌ها نشان می‌دهد تمام ادعاهای مطرح‌شده نادرست است و هیچ منبع معتبری اظهار نظر منتسب به ناسا را تایید نمی‌کند. حتی شخص صدای مربوط به یک ویدئوی خارجی است که در برخی از فیلم‌ها روی تصاویری از آستارا میکس شده‌ است.

در چه واقعیت؟ ☐☐☐☐

دیده شدن مار دست‌وپا دار

■ **شایعه‌چی بود؟**

روز جمعه سوم شهریور برخی منابع، خبری مبنی بر کشته‌شدن مار دست‌وپادار در روستای «نوداد»، بخش سیمکان شهرستان جهرم را منتشر کردند. این خبر با یک تصویر عجیب و غریب هم همراه شده‌بود تا میزان باورپذیری‌اش بیشتر شود. بنا به اظهارات اهالی، ادعا شده‌بود که این مار نیم‌متری به دلیل وحشت مردم روستا کشته شده‌است.

■ **ابعادش چی بود؟**

این شایعه به سرعت در فضای مجازی و حتی بعضی خبرگزاری‌ها پخش شد.

■ **اصل ماجرا چی بود؟**

رئیس اداره محیط زیست شهرستان جهرم به این شایعه واکنش نشان داد و انتشار آن را شیطنت برخی رسانه‌ها اعلام کرد که به دنبال جذب مخاطب بیشتری هستند. او همچنین گفت: «ما گروه‌های محیط زیست فراوان و فعالی در شهرستان داریم که در صورت وقوع چنین مواردی آن را گزارش یا مستنداتی ارائه می‌کنند». از طرف دیگر کارشناسان طراحی هم وارد عمل شدند و اعلام کردند عکس منتشر شده از این مار، یک ترفند و شیطنت فتوشاپی است. یکی از این کارشناسان می‌گوید: «اگر با دقت به دو پای مار در تصویر نگاه کنیم، متوجه خواهیم شد که هر دو دقیقاً مشابه هم هستند؛ از طرف دیگر با کمی دقت می‌بینیم که سر مار مد نظر در تصویر، متعلق به مار جعفری و دم آن متعلق به مارهایی از نوع زنگی است». وجود چنین ماری از اساس تکذیب شد اما این شایعه، ماجرای مرداده‌ام سال ۹۴ را به یادآورده که فسیل یک مار چهار دست و پا توسط گروهی از محققان در برزیل کشف شده بود. این فسیل، متعلق به یک مار ۲۰ سانتی‌متری بود که چهار دست و پا (دو دست در جلو و دو پا در عقب اندام) و ۵ انگشت نوک‌تیز داشت. در آن زمان اعلام شد که این گونه مار بین ۱۰۰ تا ۱۴۶ میلیون سال پیش زندگی می‌کرده‌است .

در چه واقعیت؟ ☐☐☐☐

تخت جمشید در دبی

■ **شایعه‌چی بود؟**

ساخت تخت جمشید در دبی به دلیل ارادت حاکم دبی به ایران باستان؛ این شایعه از سال گذشته شروع شد و هنوز هم در بعضی وب‌سایت‌ها و شبکه‌های مجازی دست به دست می‌شود.

■ **ابعادش چی بود؟**

کانال‌های تلگرام پر شد از عکسی که نمای مدرن و مجللی از تخت جمشید را در خارج از ایران نشان می‌داد. کپشن‌ها هم همه دال بر این بودند که دیگران قدر فرهنگ و میراث ما را بهتر از خودمان می‌دانند.

■ **اصل ماجرا چی بود؟**

این بنا در «دهکده جهانی دبی» ساخته شده و تنها مختص به ایران نیست. کشور دبی نه از سر ارادت که صرفاً برای جذب توریست، در این دهکده، نمادهایی از کشورهای مختلف که شهرت جهانی دارند ساخته‌است و غیر از ایران، نشان و نمادی از کشورهایی مثل چین، مصر، فرانسه و روسیه هم در آن وجود دارد. طی ۱۵ سال گذشته، دهکده جهانی دبی، سرگرمی‌های فرهنگی گوناگونی را برای میلیون‌ها بازدیدکننده از این شهر فراهم کرده‌است؛ تهیه غذاهای معروف و محبوب، صنایع دستی اصیل و کالاهایی از کشورهای مختلف دنیا و معماری فرهنگ‌های مختلف در این شهر برای بازدیدآماده شده‌است. در این بین، معماری تخت جمشید هم شکوه و عظمت خاصی به این شهر بخشیده‌است.

در چه واقعیت؟ ☒☒☒☐

تمساح گرسنه جنوبی

■ **شایعه‌چی بود؟**

پیدا شدن تمساح در عسلویه؛ یک تمساح گرسنه از یکی از تالاب‌های فصلی عسلویه وارد تأسیسات صنعت گاز ایران در این منطقه و منطقه پارس شد تا در آن‌جا چیزی برای خوردن پیدا کند! این خبر سال ۹۴ منتشر شد.

■ **ابعادش چی بود؟**

این شایعه به دلیل وجود عکس‌های بسیار آن هم از زوایای مختلف، مولای درزش نمی‌رفت و به‌زودی دهان به دهان و گوشی به گوشی پخش شد. کپشن‌های کنایه‌آمیز هم کم نبودند، مثل : از این به بعد موقع عزیمت به سایت پروژه‌های نفت و پتروشیمی علاوه بر همراه داشتن کلاه و کفش ایمنی، با بخش جدیدالتأسیس اژدهاگیری هم هماهنگ فرمایید.

■ **اصل ماجرا چی بود؟**

رئیس محیط زیست شهرستان کنگان اعلام کرد: «تنها یک گونه تمساح در ایران زندگی می‌کند که آن‌هم به صورت پرورشی رشد می‌کند و از آن محافظت می‌شود و تا این منطقه فاصله زیادی دارند. از طرف دیگر، تمساح‌ها بیشتر در آب شیرین زندگی می‌کنند، در این منطقه تالاب‌ها شور یا نیمه‌شور هستند که محل مناسبی برای زندگی این گونه جانوری نیست.» رئیس اداره حیات وحش اداره کل محیط زیست استان بوشهر هم گفت: «تنها گونه تمساحی که در ایران زندگی می‌کند نوع پوزه کوتاه به نام «گاندو» است. گونه کروکودیلی که تصاویر آن منتشر شده ظاهراً از کروکودیل‌های جنوب شرق آسیا و یا استرالیاست، از طرف دیگر با بررسی تصاویر متوجه می‌شویم، این تأسیسات هم متعلق به کشور دیگری است». اما از آن‌جایی که تشخیص نوع تمساح و نوع تجهیزات صنعتی، کار ساده‌ای نیست به‌نظر می‌رسد کسانی که این شایعه را باور کردند خیلی هم تقصیری ندارند. اما واقعیت این است که تا قبل از شنیدن و خواندن این توضیحات روشن‌گرانه، به‌راحتی با سیستم جست و جوی عکس گوگل می‌شد فهمید که این عکس متعلق به ایران نیست.

در چه واقعیت؟ ☐☐☐☐

مراسم خاک سپاری پری دریایی

■ **شایعه‌چی بود؟**

یک پری دریایی که در آب‌های خلیج فارس پیدا شده‌بود، به خاک سپرده شد. این موجود سر و صورت و دست‌هایی شبیه انسان و بدنی مانند ماهی داشت. مشخصات او دقیقاً مانند پری دریایی در داستان‌هایی بود که همه ما شنیده‌ایم. موجودی زیبا، با تنی دراز که به باله‌هایی منتهی می‌شود.

■ **ابعادش چی بود؟**

اردیبهشت سال ۹۴ بود که موضوع پیدا کردن و خاک سپاری یک پری دریایی در شبکه‌های اجتماعی بارها و بارها باز نشر شد. شایعه پراکن‌ها با انتشار تصاویری از این موجود خیالی نوشتند: «این پری دریایی در چابهار به خاک سپرده شد». البته این شایعه در سال ۹۴ برای دومین بار در ایران پخش شد و چندین سال پیش هم به‌صورت گسترده مورد توجه قرار گرفت.

■ **اصل ماجرا چی بود؟**

این شایعه به همان اندازه که جذابیت و خیره‌کنندگی‌اش بالاست، میزان خیالی بودن و باورناپذیری‌اش هم زیاد است اما در کمال تعجب، بودند کسانی که پیدا شدن پری دریایی را باور کردند و رئیس اداره محیط زیست چابهار مجبور شد وجود پری دریایی در این منطقه را تکذیب کند! اما چه توضیحی برای عکس‌های مختلف پری دریایی مرده ارائه شد؟ این عکس‌ها به بخشی از جلوه‌های ویژه یک فیلم هالیوودی مرتبط می‌شد و پری دریایی مذکور هم ساخته دست یک هنرمند حرفه‌ای بود.

در چه واقعیت؟ ☐☐☐☐

آدم‌فضایی‌ها در اطراف ما

■ **شایعه‌چی بود؟**

ناسا وجود موجودات فضایی را تایید کرد؛ فیلمی با این توضیح که ناسا یا آژانس فضایی آمریکا با افشای گزارشی محرمانه تلویحا وجود موجودات فضایی در سیارات دور را تایید کرده‌ است، در فضای مجازی منتشر شد. یکی از محققان ارشد ناسا نیز اعلام کرده که در آینده با موجودات فضایی دیدار خواهیم کرد. این در حالی است که پیش‌تر نیز دانشمندان روسی اعلام کرده بودند که سال ۲۰۳۱ سال ملاقات با فرازمینی‌ها خواهد بود.

■ **ابعادش چی بود؟**

این شایعه به همراه فیلم به سرعت در فضای مجازی، بیشتر سایت‌های خبری و خبرگزاری‌ها پخش شد.

■ **اصل ماجرا چی بود؟**

از زمانی که به خاطر می‌آوریم انسان به دنبال یافتن جوابی درباره وجود حیات در دیگر سیاره‌ها بوده‌ است و همواره در فضای مجازی، فیلم‌های مختلف، داستان‌ها و حتی صحبت‌های عامیانه هم از آدم‌های فضایی و آمدنشان گفته شده‌ است. در سال‌های اخیر نیز فیلمی پخش شده که نشان می‌دهد اشیای پرنده ناشناس و کروی شکل درخشان، در آسمان مانور می‌دهند و احتمالاً در همه جا حضور دارند، از آسمان ژاپن، روسیه،چین، انگلیس، آمریکا و فرانسه تا فضا. ویدئوها و تصاویر زیادی تاکنون از آنها تهیه و منتشر شده‌ است. اما آیا واقعا آن‌ها فرازمینی هستند؟ برخی آن‌ها را نیروهای سری در آمریکا می‌دانند چون آمریکا دارای یک پایگاه سری موسوم به ۵۱ است که گفته می‌شود بارها و بارها در اطراف آن اشیای کروی شکل درخشان مشاهده شده‌ اند. اما تا به حال بیشتر بشقاب پرنده‌ها چیزی جز بالون هواشناسی و پدیده جوی و عکس‌های بی کیفیت نبودند.

در چه واقعیت؟ ☐☐☐☐

پرواز شبخ در آسمان

■ **شایعه‌چی بود؟**

مردم شهر «کیتوی» در زامبیا با دیدن شبخ سرگردانی شبیه ارواح خبیث فیلم‌های «هری پاتر» در آسمان و بر فراز یک فروشگاه شو که شدند. این شبخ بر فراز فروشگاه «موکوبا» دیده شد و حدود ۳۰ دقیقه در آسمان به همان شکل باقی ماند.

■ **ابعادش چی بود؟**

این شایعه در رسانه‌های رسمی دنیا بازتاب بسیاری داشت و بعد هم در خبرگزاری‌های ایران منتشر شد. «ایران‌آنلاین»، به نقل از «دیلی میل»، نوشت: بعضی از مردم پس از دیدن این شبخ سرگردان در مقابلش سر تعظیم فرود آوردند و بعضی دیگر به با فرار گذاشتند.

■ **اصل ماجرا چی بود؟**

باورکردن حضور شبخ در آسمان که غیر ممکن است اما این شایعه توضیح شفاف‌ی هم نداشت تا ابعاد آن به درستی مشخص شود. درواقع هنوز معلوم نیست که چرا این تصویر در آسمان دیده شده‌است؛ آیا این شبخ حاصل ترکیب ابرها بوده یا مربوط به یک شیء خارجی در حال پرواز بوده که چنین تصویری برجا گذاشته‌است.

در چه واقعیت؟ ☐☐☐☐